

T A

Č R

PODMÍNKY A ZDROJE PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ
KVALITY PRACOVNÍHO ŽIVOTA V ČR
V ÉŘE NASTUPUJÍCÍ PRŮMYSLOVÉ REVOLUCE

Finanční aspekty bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Dílčí podkladová studie k výstupu

„Certifikovaná metodika pro monitorování a řízení nákladů a ztrát z titulu pracovních úrazů; Druh výsledku: Nmet – Certifikovaná metodika; Termín dosažení výsledku: 02/2021“

Ing. Lenka Svobodová, Ing. Iveta Mlezivová,
Výzkumný ústav bezpečnosti práce, Praha 2019

Tento dokument byl zpracován jako podklad pro projekt „Podmínky a zdroje pro udržitelný rozvoj kvality pracovního života v ČR v éře nastupující průmyslové revoluce“ (TL01000502), který je řešen s finanční podporou Technologické agentury ČR v rámci programu Éta.“

OBSAH

		Str.
1.	Finanční aspekty bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	3
2.	Využití poznatků o nákladech v podniku spojených s bezpečností a ochranou zdraví	5
3.	Prvotní zachycení a rozřídění nákladových údajů o BOZP v podniku	7
4.	Rozčlenění nákladů na BOZP	8
4.1	Náklady na prevenci	8
4.2	Náklady na vyhledávání rizik	8
4.3	Náklady na přijímání a provádění technických, technologických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik	9
4.4	Náklady na zajištění bezpečného provozu	10
4.5	Monitoring a kontrola	11
4.6	Realizace příslušných výcvikových programů	11
4.7	Náklady na zabezpečení ochranných pracovních pomůcek	11
4.8	Ostatní náklady	11
5.	Náklady z titulu neshod	11
6.	Ztráty z titulu pokut	13
7.	Návrh obecné/jednoduché metodiky sledování nákladů na BOZP	14
8.	Podnikový audit	17
9.	Shrnutí	18

1. Finanční aspekty bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Zajišťování požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vyplývá zejména z legislativy, proto je snahou podnikatelů určitým způsobem těmto právním požadavkům dostát.

Dále je třeba brát v úvahu etické rozměry naplňování BOZP. Kompetentní management firem si uvědomuje, že nedodržení některých bezpečnostních či hygienických požadavků se může projevit v podobě úrazu, nemoci z povolání či dokonce smrti pracovníků. Řešení těchto mimořádných situací pochopitelně vrcholovým manažerům není příjemné a navíc může negativně ovlivnit image dané firmy.

V případě existence odborové organizace v dané firmě, musí management respektovat tu skutečnost, že se zástupci odborů musí projednat některé taxativně určené záležitosti a zároveň připustit jejich kontrolní funkci na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

V reálné praxi u řady vedení firem existuje přesvědčení, že vynaložené finanční prostředky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci se minimálně zhodnotí a fakticky projeví v nějakých přínosech, takže obvykle je tato sféra považována za „nutné zlo“ a tak je snahou prostředky vynaložené na tuto oblast minimalizovat.

Ve velkém počtu firem nebude riziko vzniku pracovních úrazů obvykle vysoké a z dosavadních zkušeností vyplývá, že většina manažerů nemá též velké obavy z pokut či jiných ekonomických důsledků (uzavření provozů) spojených s nedodržováním bezpečnostních či hygienických předpisů.

Obecně je zřejmé, že náklady na zajištění obligatorních nákladů na bezpečnost a ochranu zdraví při práci, popřípadě určitý rozsah vynaložených nákladů na prevenci musí být úměrný ztrátám, které by daná společnost mohla utrpět z titulu náhrad škod za pracovní úrazy včetně smrtelných úrazů a podobně. Zároveň by se mělo přihlížet k velikosti pokut, které by mohly být dané společnosti vyměřeny v důsledku neplnění legislativních požadavků. Prevencí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,

z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik.

Je třeba také uvést, že existuje tlak ze strany potenciálních konkurentů na respektování rovných podmínek podnikání. V tomto směru se již v minulosti objevovaly stížnosti na „vylepšování“ nákladové pozice českých producentů z titulu nedodržování ekologických požadavků (ekologický dumping) a obdobné signály se mohou uplatnit v případě šetření nákladů na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (tzv. sociální dumping). Producenta s nedostatečným respektem ke standardům BOZP, který by díky tomu snadno konkuroval jinému podnikajícímu subjektu v daném oboru. Dokonce v rámci EU může tento subjekt podat stížnost či žalobu pro porušení platného práva, resp. nedostatečnou aplikaci společných standardů EU, popř. zamezit dodávkám z firem podezřelých z opomíjení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Přitom se nejedná jen o oblast bezpečnosti práce, ale i ekologické požadavky, dokonce i požadavky na kvalitu odváděné práce. Očividným momentem je již ta skutečnost, že v daných provozech například dochází k absenci úklidu a čistoty na pracovištích a prakticky ve všech provozních prostorách.

Stále vysoká pracovní úrazovost a další důsledky nízké úrovně BOZP v ČR potvrzují, že převládá sklon k podceňování významu rizik spojených s bezpečností práce. Většina firem zabezpečuje nezbytné, často jen základní požadavky týkající se bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci. Nejen malé firmy, ale i řada větších firem v zájmu hospodárnosti přenesla zajištění nejdůležitějších požadavků týkajících se bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci na externí subjekty. Ti pochopitelně nemohou být pravidelně přítomni, četnost jejich kontrolní činnosti je do značné míry dána nejen charakterem rizik daných provozních činností, ale i podmínkami příslušného smluvního vztahu upravujícího jejich činnost pro danou organizaci. Není třeba zakrývat i tu skutečnost, že v případě sezónních výrob, kdy se do provozu „valí“ zakázky, je zájmem provozních manažerů vyrábět i za cenu, že řada těchto z jejich pohledu „podpůrných“ požadavků nebude zcela a důsledně dodržena. Dále, že management řady nově vzniklých organizací má velice nízké povědomí o požadavcích bezpečnosti práce (vydání živnostenského listu je u řady živností pouze formálním aktem bez jakéhokoliv ověření elementárních znalostí pro fungování firmy). Také je třeba vzít v úvahu, že některé aktualizované právní předpisy sice přenášejí odpovědnost na danou společnost, resp. její management, ale již méně konkretizují

úkoly s tím spojené, takže u řady manažerů došlo k přesvědčení, že tyto činnosti již není třeba v daných intervalech provádět atd.

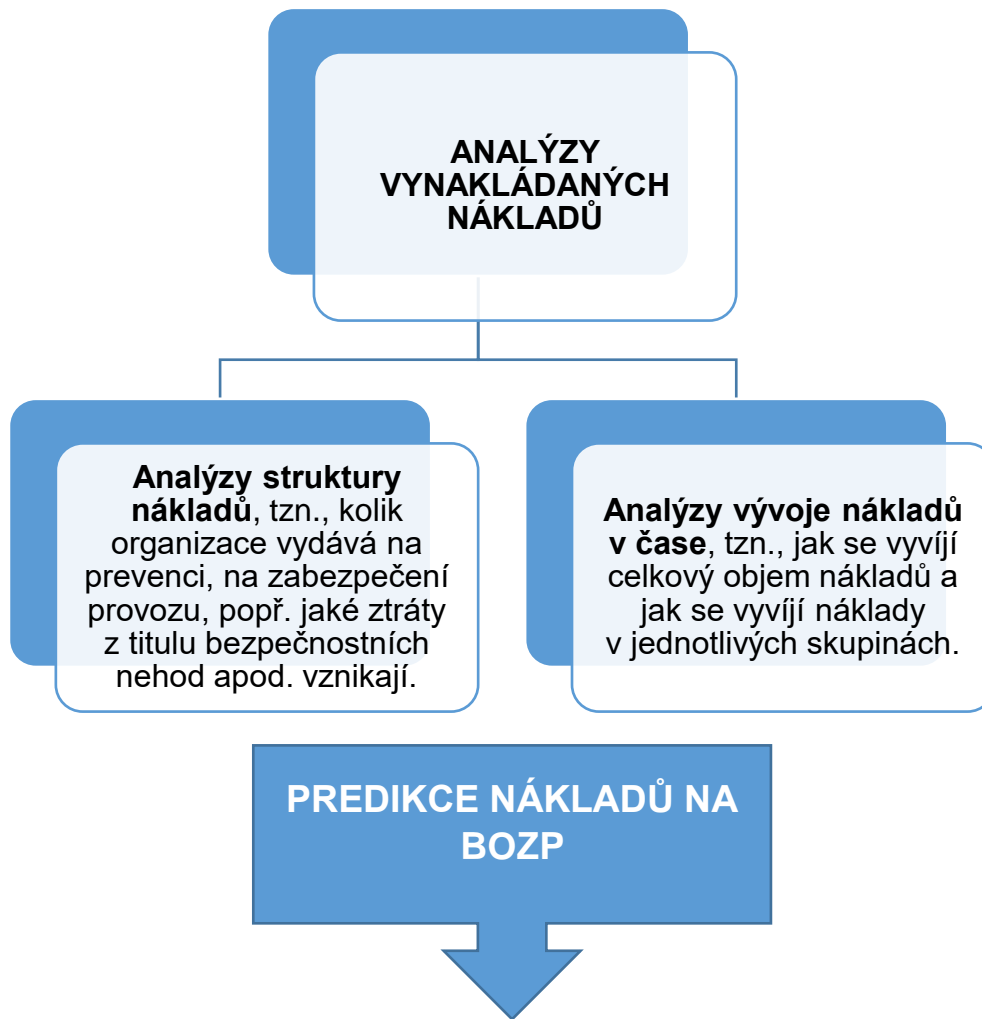
Řešitelský tým je přesvědčen, podaří-li se v podnicích probíhající skutečnosti BOZP převést vhodným způsobem do peněžního vyjádření, bude tím zvýšena možnost získat lepší vypovídací schopnosti, a tím i lepší pochopení daných skutečností. V praxi najdeme velmi málo ekonomicky podložených konstatování či rozhodnutí týkajících se této oblasti. Zpravidla chybí přesné informace o nákladech spojených se zajištěním úkolů bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci, popřípadě i údaje o transakčních nákladech spojených s pracovním úrazem apod.

2. Využití poznatků o nákladech v podniku spojených s bezpečností a ochranou zdraví

Poznatky o nákladech a ztrátách souvisejících s bezpečností práce by měly být předmětem zájmu zejména manažerů, kteří řídí dané organizace. Minimální zájem o tyto údaje zpravidla mívají vlastníci či zřizovatelé těchto organizací. O tyto údaje by dále měly mít zájem pojišťovny (zatím v čs. podmínkách minimálně) popř. i bankovní domy (jeden s faktorů záruky splácení úvěrů) opět v minimální podobě. Inspektoři dozorových orgánů nemají ze zákona oprávnění zjišťovat tyto náklady.

Znalost údajů o nákladech spojených s bezpečností a ochranou zdraví při práci lze využít v řízení organizací v několika směrech. Předně lze provádět jednoduché **analýzy vynakládaných nákladů**, jejichž závěry již mohou být užitečné pro přijetí manažerských rozhodnutí týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Schéma analýzy vynakládaných nákladů na BOZP

Náklady, které bude třeba vynaložit v blízké budoucnosti v zájmu eliminace či snížení bezpečnostních rizik. Pro management může být cennou informací jaké náklady na ochranu před bezpečnostními riziky byly dosud vynaloženy. A ještě zajímavější informaci zejména **pro finanční plánování** může představovat informace, **jaké náklady bude třeba v blízké budoucnosti vynaložit s ohledem na eliminování či snížení bezpečnostních rizik.**

Zdroj: VÚBP

Důležité přínosy spojené se znalostí nákladů na bezpečnost a ochranu zdraví při práci budou do budoucna představovat úvahy týkající se posuzování závažnosti rizik (v rámci rizikové analýzy) ve vztahu s dosud vynaloženými náklady, resp. přesněji ve vztahu k úvahám jaké náklady na snížení těchto rizik bude třeba vynaložit.

Znalost nákladů a ztrát spojených s bezpečností a ochranou zdraví při práci by měly manažerům přispět k manažerským rozhodováním na tomto poli, jehož základním cílem by neměla být pouhá minimalizace nákladů. Základním požadavkem je respektovat veškeré legislativní požadavky na tomto úseku. Při vynakládání nákladů usilovat o efektivní zhodnocení nákladů, tzn. dosažení největšího užitku ve směru eliminace či snižování bezpečnostních rizik.

3. Prvotní zachycení a roztrídění nákladových údajů o BOZP v podniku

Je nesporné, že obvyklá forma evidence nákladů, zejména pak účetní evidence, běžně neposkytuje podklady pro tyto informace. Většina účetních softwarových produktů však umožňuje v analytické evidenci účelově rozlišit vynaložené náklady, tzn. i náklady na bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Problémem ani tak nebude nastavení těchto požadavků na analytické třídění nákladů v softwarových produktech, jako zaznamenání této skutečnosti na dokladech prvotní evidence. Jinými slovy je třeba dosáhnout toho, aby jakýkoliv **prvotní doklad** byl v době svého vzniku **označen příslušným symbolem, dle kterého bude provedeno zařazení dané nákladové položky v analytické evidenci do kategorie nákladů** na bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Například, jestliže pracovník vyslaný na školení bezpečnosti práce na cestovním dokladu nevyznačí tuto skutečnost stanoveným způsobem, nebude položka těchto cestovních nákladů přenesena do účetní analytiky a následně se v souhrnných „sjetinách“ nákladů na bezpečnost práce neprojeví.

4. Rozčlenění nákladů na BOZP

Vedle zachycení údajů na bezpečnost a ochranu zdraví při práci je též užitečné provést jednoduché rozdělení těchto nákladů do následujících čtyř skupin.

4.1 Náklady na prevenci

Minimální obsah vynakládání nákladů na BOZP, které lze zahrnout do nákladů na prevenci rizik vyplývá z obecně závazných právních předpisů, zejména ze zákoníku práce.

Dne 31. 12. 2019 byl v částce 152/2019 Sb. zveřejněn zákon č. 366/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon nabývá účinnosti 1. června 2020.

V této souvislosti je třeba uvést, že byl v průběhu roku 2019 řešitelským týmem zpracován podrobný přehled „Povinnosti zaměstnavatele v oblasti BOZP, vyvolávající náklady“ z obecně závazných právních předpisů. Vzhledem k novelizaci nejdůležitějšího zákona (č. 366/2019 Sb.) v této oblasti, nelze zpracovaný přehled uvést v příloze, neboť bude nutné celý podkladový materiál přepracovat, korigovat a aktualizovat.

4.2 Náklady na vyhledávání rizik

Zaměstnavatel je povinen vyhledávat rizika, zjišťovat jejich příčiny a zdroje a přijímat opatření k jejich odstranění. K tomu je povinen pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav technické prevence a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek, a dodržet metody a způsob zjištění a hodnocení rizikových faktorů podle zvláštního právního předpisu. Nelze-li rizika odstranit, je zaměstnavatel povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno.

Půjde zejména o náklady spojené s analýzami rizik:

- Náklady spojené s identifikací nebezpečí specifikovaného **legislativou**, vypracování a aktualizace registru platné legislativy pro danou organizaci.
- Náklady spojené s identifikací nebezpečí **specifického** pro danou organizaci.
- Náklady na **odhad rizika** (posouzení intenzity ohrožení, odhad rozsahu možných následků, posouzení možnosti upozorovat včas vznikající nehodu).
- Náklady na **vyhodnocení rizik** (posouzení stávajících ochranných opatření, porovnání s limity danými legislativou, cíli přijaté politiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci).

4.3 Náklady na přijímání a provádění technických, technologických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik

V této oblasti zaměstnavatel vychází ze všeobecných preventivních zásad, kterými se rozumí: omezování vzniku rizik, odstraňování rizik u zdroje jejich původu, přizpůsobování pracovních podmínek potřebám zaměstnanců s cílem omezení působení negativních vlivů práce na jejich zdraví, **nahrazování fyzicky namáhavých prací** a prací ve ztížených pracovních podmínkách novými technologickými a pracovními postupy, nahrazování **nebezpečných technologií, pracovních prostředků, surovin a materiálů** méně nebezpečnými nebo méně rizikovými, v souladu s vývojem nejnovějších poznatků vědy a techniky, **omezování počtu zaměstnanců vystavených** působení faktorů překračujících nejvyšší přípustné hodnoty a dalších škodlivých faktorů na nejnižší počet nutný pro zajištění provozu, plánování při provádění prevence rizik s využitím techniky, organizace práce, pracovních podmínek, sociálních vztahů a vlivu pracovního prostředí, přednostní uplatňování prostředků **kolektivní ochrany** před riziky oproti prostředkům individuální ochrany, provádění opatření směřujících k omezování **úniku škodlivin ze strojů** a zařízení v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem, udílení vhodných pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Zaměstnavatel přijímá opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiné vážné nebezpečí a evakuace zaměstnanců.

Zaměstnavatel je povinen zajistit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména lékařské pomoci, hasičů a policie a organizují evakuaci zaměstnanců. Zaměstnavatel je povinen přizpůsobovat opatření měnícím se skutečnostem, kontrolovat jejich účinnost a dodržování a dbát o zlepšování pracovních podmínek.

Je zřejmé, že v podnikové praxi existuje nepřehledné množství různých konkrétních podob opatření, která se mohou týkat zlepšení bezpečnosti: strojů a zařízení; technologií (signály); prostředí (osvětlení, větrání, hluchosti atd.); budov (značení, požární uzávěry, bleskosvody, ochrana před teroristy); komunikací (povrch, značení); surovin (toxicita); ochranných pracovních pomůcek; vytváření kontrolních pásem; nápojů, bezpečnostních přestávek atd.

4.4 Náklady na zajištění bezpečného provozu

Jedná se opět o komplex nákladů, které se týkají realizování provozních činností v souladu s platnou bezpečností legislativou.

Náklady na pojištění by do těchto nákladů souvisejících s BOZP měly být zahrnuty proto, že redukuje dopad rizikové události na podnik, na pracovníka či stát. Pojistné náklady eliminují zpětně ztráty podniku tím, že podnik v budoucnu obdrží plnění z pojištěné události. Pojistné náklady tedy mohou do určité míry nahradit vzniklou škodu pro podnik. V podniku se relativně snadné jeví stanovení nákladů na bezpečnost práce tam, kde je ohrožen lidský faktor (např. nákup OOPP, lékařské prohlídky, odběry krve, výcvik a školení). Problémy však nastávají při určování, jaké investice byly vloženy do strojního či jiného vybavení a zda to bylo z důvodu ochrany pracovníků před možným pracovním rizikem nebo zda došlo k nákupu produktivnějšího zařízení. Dále podnik vůbec nesleduje ztráty z produkce při výpadku v důsledku pracovního úrazu nebo při odhadování snížené produktivity zraněného pracovníka.

4.5 Monitoring a kontrola

Obsahuje vedení záznamů o zaměstnancích ve vztahu k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci - kategorizace pracovníků, sledování zdravotního stavu, přísnější evidence pracovníků vykonávajících rizikové práce (evidence odpracovaných směn, zdravotních prohlídek atd.), evidence vztahující se ke kontrolním pásmům, evidence vztahující se k pracovním úrazům a nemocem z povolání, evidence vztahující se k vyhrazeným technickým zařízením, evidence vztahující se k mladistvým, těhotným ženám a podobně.

- Zabezpečení nezbytných hygienických měření.
- Provádění prověrek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

4.6 Realizace příslušných výcvikových programů

- Vstupní školení bezpečnosti práce.
- Následná školení bezpečnosti práce (opakovaná, mimořádná).

4.7 Náklady na zabezpečení ochranných pracovních pomůcek

- Ochranné osobní pracovní pomůcky (pořízení, uskladnění, kontrola, údržba).
- Čistící a dezinfekční prostředky.
- Lékárničky apod.

4.8 Ostatní náklady

- Náklady na provoz bezpečnostních útvarů (bezpečnostního technika).
- Náklady na tvorbu dokumentace včetně havarijních plánů.
- Úhrady povinného pojištění.
- Vybavení příslušnými technickými prostředky (signalizace, požární technika).

5. Náklady z titulu neshod

Náklady na neshody se v managementu BOZP obvykle nazývají náklady na nehody. Náklady vyvolávají také skoronehody – události, které téměř vyvolají škodu. Zákon vyžaduje, aby byly podrobeny stejné analýze, jako skutečné nehody.

Pracovní úrazy (včetně smrtelných), znamenají řadu nákladů, například spojených s následujícími skutečnostmi:

- Okamžitým přerušením pracovní činnosti.
- Ošetřením zaměstnance (přivolání lékařské pomoci, odvoz).
- Poškozením strojů, zařízení, výrobků; odstávkou zařízení.
- Vyšetřováním nehody a hlášením o ní.
- Náhradou škody zaměstnanci (ta je spojena s problematikou pojištění).
- Analýzami příčin a vytvářením podmínek, které zabraňují opakování nehody (zákoník práce).

Nemoci z povolání (v této souvislosti nelze opomenout také oblast výskytu ohrožení pracovníků nemocí z povolání a související náklady).

Mezi ekonomické důsledky pracovních úrazů patří ztráta ve výrobě způsobená ztrátou pracovní doby zraněného, jeho spolupracovníků a orgánů vyšetřujících úraz, výdaje na léky a lékařské ošetření v závodních zdravotnických zařízeních, náhrady mezd postiženému, náhrady spojené se zastupováním, případně se zaučením náhradního pracovníka nebo zapracováním postiženého na jinou práci, škody vzniklé zničením nebo poškozením strojů, náradí, materiálu, osobních ochranných pracovních pomůcek, odškodnění a bolestné vyplacené zraněnému. Následnými náklady jsou odměny a mzdy za přesčasnou práci nebo náklady na získání a výcvik nových či náhradních pracovníků. Většina podniků nesleduje možné ztráty ve výrobě způsobené nemocným nebo zraněným pracovníkem.

Ztráty času a prostoje zapříčiněné pracovním úrazem však není možné či snadné v případě společnosti bezprostředně určit, protože ve výrobním procesu se nenacházejí linky, na jejichž fungování by závisel chod celé výroby. V případě, že dojde k úrazu nebo onemocnění pracovníka, je tento pracovník nahrazen jiným zaměstnancem, který danou práci zvládne bez jakéhokoliv zaškolení, nebo se krátkodobě zvýší výkonnostní normy ostatních „zdravých“ pracovníků. Je však možno vypočítat počet vynucených dodatečných pracovníků podle vzorce:

$$\text{Vynucení dodateční pracovníci} = \frac{\text{časový fond na jednoho pracovníka}}{\text{zameškané hodiny}}$$

Je-li zraněný či nemocný pracovník nahrazen jiným, pracuje zpravidla tento zaměstnanec, který není zběhlý v určitém výkonu, méně produktivně. Odhad ztrát ve výrobě lze zjistit následujícím výpočtem:

$$\text{Odhad ztrát} = \text{odhad poklesu produktivity} \times \text{hod. produktivita práce} \times \text{zameškané hodiny}$$

$$\text{Hodinová produktivita práce} = \frac{\text{celkový produkt (v Kč)}}{\text{celkový časový fond dělníků a THP}}$$

Dalšími ztrátami pracovních úrazů jsou škody na zařízení, majetku a materiálu, náklady na administrativní a právní řízení a náklady na poskytnutí první pomoci zraněnému pracovníkovi (možné je zachytit náklady na materiální zabezpečení první pomoci).

6. Ztráty z titulu pokut

Oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je předmětem dozoru, který vykonávají státní dozorové orgány (SÚIP, ČBÚ a další).

Státní úřad inspekce práce a osm oblastních inspektorátů práce jsou orgány státní správy, jejichž hlavním úkolem je kontrola dodržování povinností plynoucích z pracovněprávních předpisů včetně předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. V odůvodněných případech mohou orgány inspekce práce ukládat pokuty za spáchání přestupku nebo správního deliktu. Státní úřad inspekce práce (dále jen „úřad“) je řízen Ministerstvem práce a sociálních věcí. Kromě kontrol patří k základním úkolům Úřadu i inspektorátů poradenská, konzultační a osvětová činnost. Činnost Úřadu a inspektorátů se řídí zákonem č. 251/2005 Sb., o inspekci práce. Hlavním cílem práce Úřadu a inspektorátů je nejen represe, ale také prevence, tedy snaha o předcházení negativním jevům – pracovním úrazům, nemocem z povolání a haváriím technických zařízení – a snaha o co nejlepší přípravu na zdolávání následků takových dějů, pokud k nim dojde.

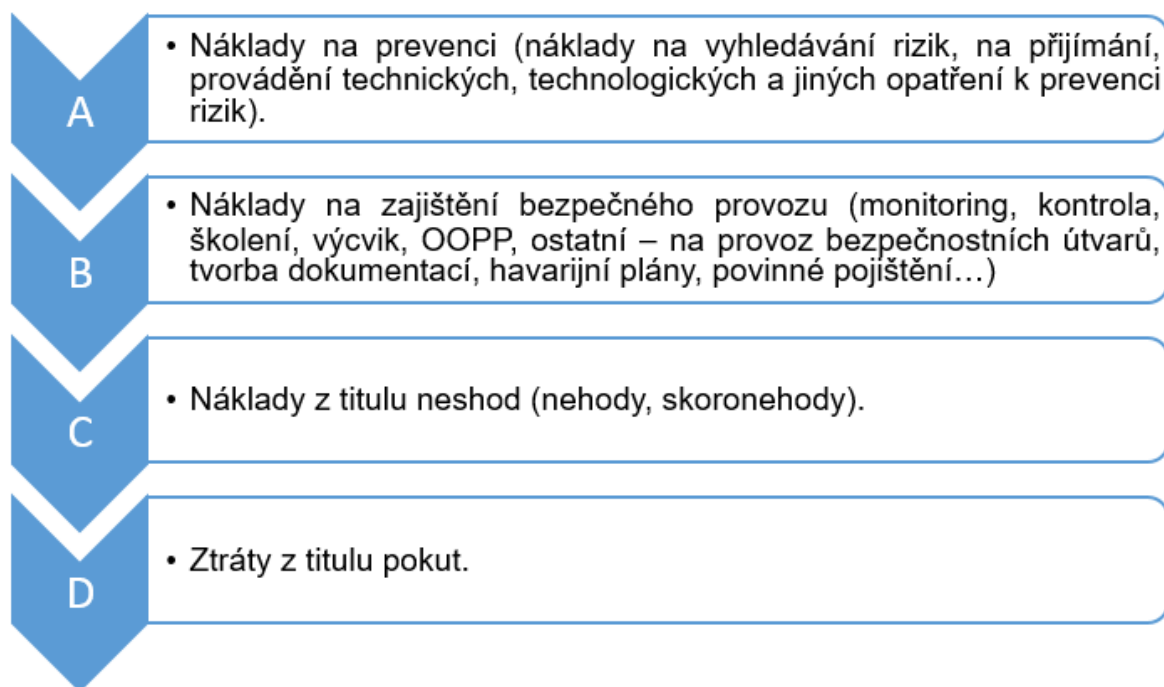
Firmy při zjištěných nedostatcích BOZP mohou obdržet pokuty.

- Ztráty z titulu udělených pokut, udělených v důsledku neplnění legislativních bezpečnostních požadavků.
- Ztráty z titulu zákazu provozu.

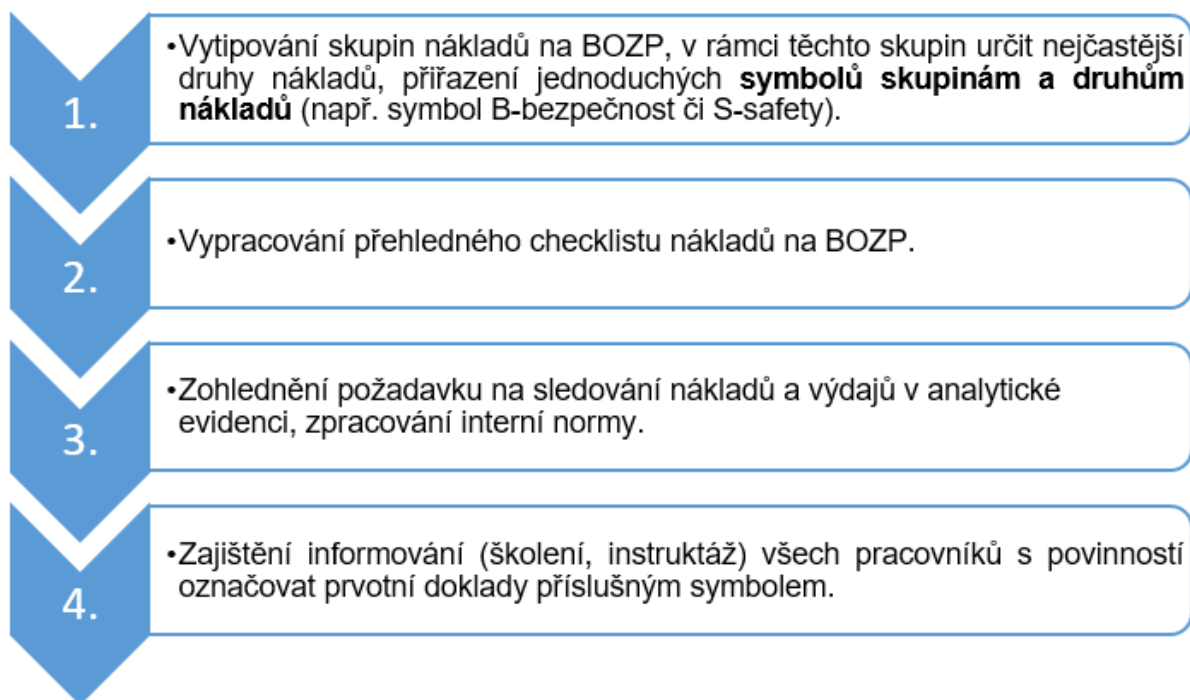
7. Návrh obecné/jednoduché metodiky sledování nákladů na BOZP

Metodika sledování nákladů na bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

Postup, jak můžeme aplikovat požadavky směřující k určení nákladů (výdajů) spojených s bezpečností a ochranou zdraví při práci lze rozdělit do následujících kroků:

Postup, jak lze aplikovat požadavky směřující k určení nákladů (výdajů) spojených s bezpečností a ochranou zdraví při práci můžeme rozdělit do následujících kroků:

Na tomto základě je možné průběžně zachycovat a následně v účetní evidenci sumarizovat a prezentovat celkově vynaložené náklady za rok, podle zvolených nákladových druhů, skupin a podobně.

Kritickým momentem v tomto směru je pečlivost zapisování rozlišovacích symbolů na prvotní doklady příslušnými pracovníky, resp. jejich vedoucími (pokud si vymínili schvalování těchto prvotních dokladů). Pokud toto evidování bude nedůsledné, pochopitelně získané výsledky budou zkreslené.

Jak ukazují například zkušenosti z oblasti nákladů na jakost, při jejich určování se postupuje obdobně a věrohodnost výsledků závisí na důslednosti rozlišování prvotních podkladů (dokladů), na jejichž základě je zachycování a vyhodnocování též prováděno.

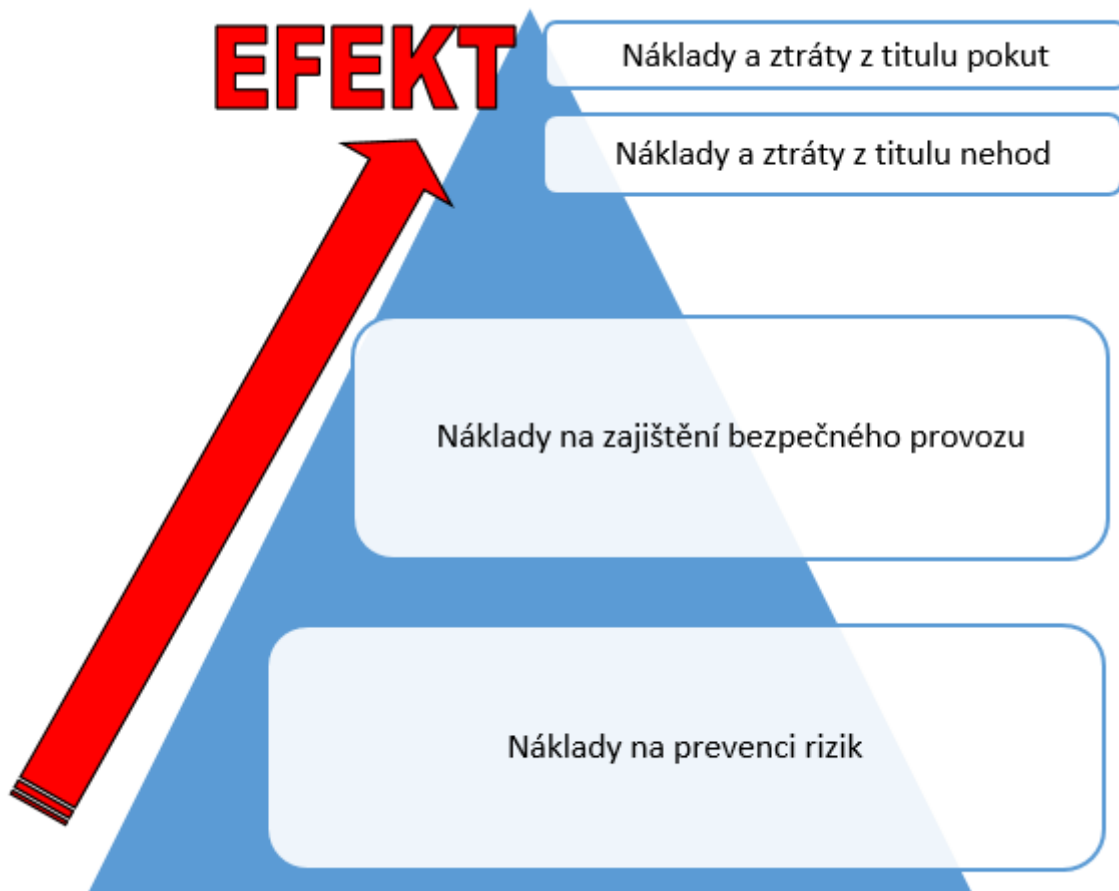
Dále je možné připravit jednoduchou identifikační tabulku (příklad):

NÁKLADY – SKUPINA A DRUH	SYMBOL
Náklady na prevenci	Bp
Náklady na školení pracovníků (nákup služby)	Bp1
Náklady na bezpečnostní analýzy	Bp2
Náklady na zavedení systému bezpečnosti práce	Bp3
Náklady na osvětu a propagaci BOZP na pracovišti atd.	Bp4
Náklady na zajištění bezpečného provozu	Bbp
Náklady na bezpečnostního technika (na provoz útvaru BP)	Bbp1
Náklady na OOPP atd.	Bbp2
Náklady z titulu neshod	Bn
Pracovní úrazy	Bn1
Skoronehody atd.	Bn2
Náklady z titulu pokut a dalších ztrát	Bz
Udělené pokuty atd.	Bz1

Základní **ekonomický efekt** a význam znalosti nákladů na BOZP umožní zejména:

- Analýzy **struktury** nákladů.
- Kolik organizace vydává na **různé oblasti** BOZP, na prevenci, na zabezpečení provozu, popř. jaké ztráty z titulu bezpečnostních nehod apod.
- Analýzy vývoje nákladů v **čase**.
- Jak se **vyvíjí** celkový objem nákladů a jak se vyvíjí náklady v jednotlivých skupinách.
- **Predikci** nákladů na BOZP v dalším období.

Schéma základního efektu managementu nákladů BOZP

Zdroj: VÚBP

8. Podnikový audit BOZP

Při podnikových auditech BOZP lze zjišťovat a klást například následující otázky:

1. Zjišťují se pravidelně náklady vztahující se k BOZP a periodicky předkládají vrcholovému vedení a příslušným vedoucím a jsou jimi sledovány?

- Sledují se náklady vztahující se k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci?
- Jsou předkládány pravidelně vrcholovému vedení?
- Jsou na základě těchto podkladů činěna příslušná opatření?

2. Existuje písemně upravený postup zjišťování a sledování nákladů, vztahujících se k BOZP?

- Je popsán postup zjišťování, přiřazování a sledování nákladů?
- Existuje rozlišení nákladů do skupin?
- Lze doložit charakteristická čísla a trendy nákladů?

3. Existuje doklad o nákladech na opatření, která směřují ke zdokonalení BOZP a zajišťují je (náklady na prevenci nedostatků)?

- Existují doklady o těchto nákladech?

4. Existuje doklad o nákladech způsobených nedostatky v BOZP (vnitřní náklady na nedostatky)?

- Jsou tyto náklady členěny podle příčin a času?
- Existují doklady o sledování těchto nákladů?

5. Jsou pracovníci podniku informováni o nákladech na BOZP?

9. Shrnutí

Dobrá znalost místa vzniku nákladů a jejich výše vede k možnostem podniknout opatření na jejich ovlivňování a snižování. Náklady na bezpečnost práce by se měly pokud možno sledovat a evidovat zvlášť, a ne jak je v praxi zcela běžné, zahrnovat do neprůhledných režijních nákladů. Rovněž znalost nákladů a ztrát spojených s BOZP by měla umožnit managementu rozhodovat se v otázkách bezpečnosti práce a umožnit náklady optimalizovat s ohledem na rizika vyskytující se v podniku. Optimální rozložení nákladů mezi zvládání rizik a odstraňování následků je zárukou ekonomické efektivity.

Optimální vývoj nákladů je takový, kdy náklady na zajištění bezpečného provozu (tj. takové náklady, které se týkají uskutečnění provozních činností v souladu s platnou bezpečnostní legislativou) mírně klesají a naopak náklady na prevenci postupně rostou, ztráty z titulu pokut, sankcí by se měly eliminovat na nulu a ztráty z titulu nehod (náklady na pracovní úrazy a nemoci z povolání) by se měly snížit na minimum. Managementy malých a středních podniků se většinou domnívají, že zavádění systému sledování nákladů na BOZP se jim nevyplatí. Problém by však neměl být řešen v úrovni, zda ano, či ne, ale jak nejjednodušeji a v jakém rozsahu.